

(६.२) प्रयोगशील शाळा : युनिसेफनी निवड केलेल्या प्रयोगशील शाळांतील अप्रशिक्षित शिक्षकांसाठी ५०० विद्यार्थ्यांमागे एक जागा राखीव ठेवण्यात येईल. या शिक्षकांनी आपले प्रवेश-अर्ज व संगणकीय अर्जाची प्रत भरून बंद पाकिटात त्यावर 'प्रयोगशील शाळेसाठीचा अर्ज' असे नोंदवून तो आपल्या शाळेमार्फत विद्यापीठाच्या नोंदणी कक्ष, विद्यार्थी सेवा विभाग, य.च.म. मुक्त विद्यापीठ, नाशिक यांच्याकडेच पाठवावयाचा आहे, याची नोंद घ्यावी. प्रवेशासाठी त्यांना मुख्याध्यापक / संस्थाप्रमुखांचे स्वतंत्र हमीपत्र भरून सादर करावे लागेल. उमेदवारांकडून शाळेमार्फत स्वतंत्रपणे अर्ज न आल्यास त्या अर्जाचा विचार होणार नाही.

७. आरक्षण तक्ता

शासन नियमानुसार व विद्यापीठ ठरावानुसार खालीलप्रमाणे अतिरिक्त व राखीव जागा राहतील.

७.१ महाराष्ट्र शासनाच्या निर्णय क्रमांक एसटीसी १०९९/बी.एड. प्रवेश / (१४/९९) मशि-३ दि.१९ जानेवारी ९९ अन्वये अनुक्रमे अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमाती/विमुक्त भटक्या जमाती व इतर मागासवर्गीय यांच्यासाठी ५०% जागा राखून ठेवलेल्या आहेत. या जागा शासनाच्या उपर्युक्त निर्णयानुसार भरण्यात येतील. एकूण निर्धारित जागांमध्ये आरक्षण पुढीलप्रमाणे राहील.

आरक्षित जागा दर्शविणारा तक्ता

अ. क्र.	प्रवर्ग	प्रमाण / टक्के
१.	अनुसूचित जाती व अनुसूचित जातीमधील बौद्ध धर्म स्वीकारलेल्या व्यक्ती (SC)	१३%
२.	अनुसूचित जमाती (ST)	७%
३.	विमुक्त जाती (मूळ १४ व तत्सम जाती) 'अ' (VJ-A)	३%
४.	भटक्या जमाती (जाने. १९९७ पूर्वीच्या २८ व तत्सम जाती, (NT-B)	२.५%
५.	भटक्या जमाती (धनगर व तत्सम जमाती) 'क' (NT-C)	३.५%
६.	भटक्या जमाती (वंजारी व तत्सम जमाती) 'ड' (NT-D)	२%
७.	इतर मागासवर्गीयांकरिता (ओ.बी.सी.) (OBC)	१९%
एकूण		५०%

बी.एड. प्रवेशासाठी जिल्हानिहाय गुणवत्ता याद्या असल्याने आरक्षणाचाही जिल्हानिहाय विचार होतो.

महाराष्ट्र शासनाच्या उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग शासननिर्णय क्र.टीईएम/३३९७/१२९२६/(९०८६) /तांशी-१/दि.११ जुलै ९७ च्या शासन निर्णयानुसार आरक्षित जागा एकूण ५० % करण्यात आल्या आहेत.

(७.२) विशेष मागास प्रवर्गाबाबत (SBC) :- गुणवत्ता यादीनुसार प्रवेशप्रक्रिया केल्यानंतर जर कोणत्याही मागासवर्गीय प्रवर्गासाठी आरक्षित असलेल्या जागांपैकी काही जागा रिक्त राहिल्या तर त्या जागेवर एकूण प्रवेश क्षमतेच्या जास्तीतजास्त २ टक्क्यांपर्यंत विशेष मागास प्रवर्गीय उमेदवारांना प्रवेशासाठी प्राधान्य देण्यात येईल.

आरक्षणाच्या जागांसाठी अर्ज करणाऱ्या उमेदवाराने बी.एड. प्रवेश मुलाखतीच्या वेळी शासन नियमानुसार जातीचे मूळ प्रमाणपत्र/जात वैधता प्रमाणपत्र तसेच ना सायस्तर प्रमाणपत्र (Non cremelayer) अनिवार्य असेल. सदरचे प्रमाणपत्रे प्रवेश अर्ज पडताळणीच्या वेळी वैध असावे.

तसेच शासन निर्णय क्र. एसटीसी-१००१/बी.एड.प्रवेश/(२४/२००१) माशि — ३ दि. ३० जानेवारी २००१ मधील तरतूद क्र. ३.५ अन्वये विशेष मागास प्रवर्गातील उमेदवारांना संबंधित सक्षम अधिकारी यांचे जातीचे प्रमाणपत्र व नॉन क्रिमिलेअर प्रमाणपत्र योग्य त्या पद्धतीचा अवलंब करून देण्याबाबतचा उल्लेखानुसार कार्यवाही होईल.

(७.३) शासन निर्णयानुसार एकूण प्रवेश क्षमतेच्या ३० % जागा महिला उमेदवारांकरिता राखीव राहतील.

टीप : आरक्षणाच्या संदर्भात महाराष्ट्र शासनाने वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या नियमांनुसार कार्यवाही करण्यात येईल.

(७.४) दिव्यांग व्यक्तींच्या प्रवेशासंदर्भात :- दिव्यांग व्यक्तींच्या शिक्षणासाठी शासनाने ३ % आरक्षण ठेवलेले आहे. त्यासाठी संपूर्ण महाराष्ट्रातील प्रवेशेच्छुंची जनरल गुणवत्ता यादी तयार करण्यात येते. गुणवत्तेनुसार गुणवत्ता यादीत येणा-या दिव्यांगांना वगळून, दिव्यांगांच्या गुणवत्ता यादीत १ % अल्पदृष्टी, १ % कर्णबधिर, १ % अस्थिव्यांगाचा समावेश असेल. जिल्हानिहाय गुणवत्ता यादी असल्याने प्रत्येक जिल्ह्यास किमान एक आणि कमाल दोन जागा दिल्या जातील. अशा एकूण ४५ जागा संपूर्ण महाराष्ट्रात दिव्यांगांसाठी शासन नियमानुसार राखीव असतील. (दिव्यांगांबाबतची सविस्तर योजना माहितीपुस्तिकेतील परिशिष्टामध्ये दिलेली आहे, ती पाहावी. दिव्यांगांचे आरक्षण अंतर्गत असल्यामुळे प्रथम गुणवत्तेनुसार या जागा भरल्या जातील व भरलेल्या जागा ज्या संवर्गाच्या असतील तेवढ्या जागा नियमित प्रवेशाच्या जागांमधून कमी होतील.

(७.५) सैनिक : सैन्यदलातील आजी व माजी कर्मचारी / पत्नी किंवा त्यांचा मुलगा / अविवाहित मुलगी यांना २ % जागा राखून ठेवल्या जातील.

(७.६) स्वातंत्र्यसैनिक पती / पत्नी, मुलगा / अविवाहित मुलगी तसेच भूकंप व प्रकल्पग्रस्त आणि विधवा व परितक्ता या संवर्गासाठी अतिरिक्त २ गुण देण्यात येतील.

८. शिक्षणक्रम प्रवेश पात्रता

किमान पात्रता

(८.१) यू.जी.सी. मान्यता प्राप्त विद्यापीठाची कोणत्याही शाखेची पदवी / पदव्युत्तर पदवी.

(८.२) पदवी / पदव्युत्तर पदवी परीक्षेत खुल्या प्रवर्गातील उमेदवारांना किमान ५० % (४९.५ ते ५० टक्क्यांपर्यंतचे गुण) व मागासवर्गीय उमेदवारांना किमान ४५ % (४४.५ ते ४५ टक्क्यांपर्यंतचे गुण) गुण असणे अनिवार्य आहे. (महाराष्ट्र शासनाने ज्या प्राथमिक शिक्षकांना पदवीधर स्केल देऊन पाच/सात वर्षात बी.एड.पूर्ण करण्याची अट घातलेली आहे. अशा प्रवेशेच्छुंना पदवी / पदव्युत्तर परिक्षा उत्तीर्णतेच्या गुणांची अट नाही, मात्र उत्तीर्ण असणे आवश्यक आहे.)

(८.३) डी.एड. शिक्षणक्रम पूर्ण केलेले आणि मान्यताप्राप्त प्राथमिक स्तरावर शासनाने मंजूर केलेल्या पदावर पूर्णवेळ / अर्धवेळ काम करणाऱ्या व किमान दोन वर्षांचा (अर्धवेळ असल्यास ४ वर्षे) अनुभव असलेल्या अध्यापकांना सेवाज्येष्ठतेनुसार प्रवेश मिळेल.

(८.४) प्रवेशासाठी किमान दोन वर्षांचा अनुभव अनिवार्य असेल. पूर्णवेळ / अर्धवेळ सेवेत असल्याचे व शिक्षणशास्त्र पदवी शिक्षणक्रम पूर्ण होईपर्यंत सेवेत ठेवले जाईल, असे शाळाप्रमुखांचे प्रमाणपत्र देऊ शकणाऱ्या पदवीधर शिक्षकांना या शिक्षणक्रमाच्या प्रवेशासाठी पात्र समजण्यात येईल.

९. प्रवेश अपात्रता

पुढील प्रकारच्या अर्जांचा प्रवेशासाठी विचार केला जात नाही आणि अशी आवेदनपत्रे प्राप्त झाल्यास ती रद्द करण्यात येतील व उमेदवारास याबाबत कळविले जाणार नाही.

९.१) ज्यांच्या सेवा आदेशात शिक्षक नियुक्ती असा उल्लेख नाही.

९.२) चुकीच्या जिल्ह्यातून प्रवेश अर्ज भरणारे

९.३) चुकीची माहितीचे प्रवेश अर्ज

९.४) सेवेत नसलेले अध्यापक.

९.५) तासिका वेतनावर कार्यरत शिक्षक.

९.६) यू.जी.सी. मान्यता नसलेल्या विद्यापीठाचे पदवीधारक.

- ९.७) माध्यमिक/उच्च माध्यमिक विद्यालयातील शिक्षक/प्रयोगशाळा सहायक/कनिष्ठ सहायक / लिपिक, ग्रंथपाल, इत्यादी.
- ९.८) पदवी वर्षाच्या अंतिम परीक्षेस बसलेले, परंतु निकाल न लागल्यामुळे पदवी परीक्षेचे पदवी प्रमाणपत्र किंवा गुणपत्रिकेची सत्यप्रत न जोडणारे शिक्षक.
- ९.९) बालवाडीत शिकविणारे अध्यापक.
- ९.१०) तांत्रिक विद्यालये, कृषी विद्यालये व तत्सम अन्य विद्यालये, एम.सी.व्ही.सी. निदेशक (Instructor) हे प्रवेशासाठी पात्र नाहीत.
- ९.११) प्रवेश-अर्जावर मुख्याध्यापकाची सही नसणारे तसेच सक्षम अधिकाऱ्याचे प्रमाणपत्र न जोडणारे शिक्षक प्रवेशास अपात्र ठरतील. मात्र मुख्याध्यापकच स्वतः उमेदवार असेल, तर संस्थेचे सचिव वा शिक्षणाधिकारी यांची सही व शिक्का असणे आवश्यक आहे.
- ९.१२) मराठीचे पुरेसे ज्ञान नसलेले विद्यार्थी अपात्र ठरतील.
- ९.१३) राखीव प्रवर्गातील उमेदवारांनी जातीचे प्रमाणपत्र / जात पडताळणी प्रमाणपत्र / सायस्तर नसल्याचे प्रमाणपत्र मुलाखतीच्या वेळी मुदतीत सादर करू न शकणारे उमेदवार प्रवेशास अपात्र ठरतील.

१०) प्रवेश-अर्ज कसा भरावा?

आपणाला बी.एड. प्रवेश-अर्ज ऑनलाईन भरायचा आहे. त्यामुळे माहिती पुस्तिका बारकाईने वाचून मगच ऑनलाईन प्रवेश-अर्ज भरावा. प्रवेश-अर्ज भरतेवेळी आपण राखीव प्रवर्गातील असाल तर ना सायस्तर, जात पडताळणी प्रमाणपत्र आपणाजवळ असणे आवश्यक आहे. नेट बँकिंगद्वारे प्रोसेसिंग शुल्क भरल्यानंतर आपल्याला आपला प्रवेश-अर्ज यशस्वीपणे भरला गेल्याचा संदेश येईल. ज्या विद्यार्थ्यांना अर्ज यशस्वीपणे भरल्याचा संदेश येईल तेवढेच अर्ज प्रवेशासाठी विचाराधीन असतील, याची नोंद घ्यावी. प्रवेश पात्रतेच्या माहितीत आपण काही चूक केल्यास आपण प्रवेशेच्छुंच्या यादीत नसाल. तसेच प्रवेश-अर्ज भरतेवेळी गुणवत्ता यादीवर परिणाम करणा-या घटकांबाबत आपण केलेली चूक, अपूर्ण माहिती व पुरविलेली खोटी माहिती आपणास प्रवेशप्रक्रियेतून बाद करू शकते याचीही नोंद घ्यावी. प्रवेश-अर्ज ऑनलाईन भरण्याची जबाबदारी व भरलेला अर्ज बरोबर आहे का? ते तपासण्याची जबाबदारी पूर्णतः प्रवेशेच्छुकांची आहे. याची नोंद घ्यावी.

(१०.१) बी.एड. प्रवेशासाठी दोन अर्ज भरावे लागतात. त्यातील पहिला अर्ज आपणाला ऑनलाईन भरावा लागतो व दुसरा अर्ज प्रवेशाच्या वेळी भरावा लागेल. त्याचा नमुना माहितीपुस्तिकेत शेवटी दिलेला आहे. ऑनलाईन भरलेल्या संगणकीय अर्जाच्या आधारेच गुणवत्ता यादी तयार केली जाते. त्यामुळे ऑनलाईन अर्ज बिनचूक भरणे आवश्यक आहे.

(१०.२) ऑनलाईन संगणक अर्ज कोठेही जमा करू नये, मूळ कागदपत्रे पडताळणीच्यावेळी सोबत आणावीत.

(१०.३) संगणक अर्जात लिहिलेला अनुभव, पदवी / पदव्युत्तर पदवीचे गुण व श्रेणी आणि प्रवर्गाच्या आरक्षणाआधारेच प्रथमदर्शनी प्रवेशाची यादी निश्चित होते. या निश्चितीपूर्वी प्रवेशेच्छुंना पुन्हा एकदा आपल्या भरलेल्या प्रवेश- अर्जातील त्रुटी दूर करण्याची संधी प्रवेश अर्ज भरण्याची मुदत संपल्यानंतर देण्यात येईल. त्यानंतर कोणत्याही स्वरूपाची तक्रार (ऑब्जेक्शन) विचारात घेतले जाणार नाहीत, याची सर्वांनी नोंद घ्यावी. प्रवेशानंतर प्रवेशार्थीने दिलेली माहिती वा कागदपत्रे खोटी असल्याचे सिद्ध झाल्यास, सदर विद्यार्थ्याचा प्रवेश रद्द करण्यात येईल व शुल्कही परत केले जाणार नाही. तसेच त्यावर फौजदारी गुन्हाही दाखल करण्यात येईल याची नोंद घ्यावी.

(१०.४) शिक्षक म्हणून अनुभव लिहिताना संगणक अर्जावर (पुरावे सादर करू शकत असलेल्या) केवळ तुमच्या एकूण सेवा कालावधीची नोंद करावी. ई-माहितीपुस्तिकेतील प्रवेश-अर्जावर अनुभव नोंदवताना नोकरीच्या सुरुवातीपासूनचे सर्व कार्यालयीन आदेश किंवा पुराव्याप्रमाणे नोंद करावी. **अनुभवाचा पुरावा म्हणून सेवेचे प्रमाणपत्र हे दस्तऐवज मान्य करण्यात येत नाही याची कृपया नोंद घ्यावी.** ज्या सेवेचे पुरावे उदा. सेवा पुस्तिकेतील नोंद, सेवा ऑर्डर इ. तुमच्याकडे नाहीत त्याची नोंद प्रवेश-अर्जात किंवा संगणकीय अर्जात करू नये.

(१०.५) पूर्वीची सेवा अर्धवेळ असल्यास प्रवेश-अर्जात अनुभव नोंदविताना तसा स्पष्ट उल्लेख करावा. यासंदर्भात 'शिक्षणक्रम प्रवेश-पात्रता' मुद्दा क्र.८.३ प्रमाणे कार्यवाही करण्यात येईल.

(१०.६) तुम्ही ज्या शाळेत सेवेत असाल त्या शाळेचा जिल्हा, संगणक प्रवेश अर्जावरील 'जिल्हा' या ठिकाणी नोंदवावा. तुमची शाळा ज्या जिल्ह्यात असेल त्याच जिल्ह्यात तुम्हाला प्रवेश घ्यावा लागेल. बी.एड.चे प्रवेश हे जिल्हा गुणवत्ता यादीनुसार देण्यात येतात.

(१०.७) भरलेल्या ऑनलाईन अर्जातील माहितीचे पुरावे पडताळणीच्या वेळी सादर करणे अनिवार्य असेल.

(१०.८) अर्जदाराची कागदपत्र सत्यता तपासणीसाठीच्या यादीत प्रवेशासाठी निवड झाल्यास अर्जातील सर्व माहितीचा पुरावा देणारी तसेच सेवा सत्यता पडताळणीसाठीची प्रमाणित कागदपत्रे पडताळणीच्यावेळी सोबत आणावी.

क) मूळ प्रवेश अर्ज व ऑनलाईन संगणकीय अर्जाची प्रत.

ख) शैक्षणिक पात्रतेचे गुणपत्रक व प्रमाणपत्रांच्या मूळ व प्रमाणित सत्यप्रती.

ग) प्रवेश-अर्जात नोंद केल्याप्रमाणे प्रत्येक विद्यालयातील सुरुवातीपासून पुढील सर्व नेमणुकीच्या आदेशांच्या मूळ व प्रमाणित सत्यप्रती, अनुभवाचे मूळ प्रमाणपत्र.

घ) मागासवर्गीय असल्यास पुढे नमूद केल्याप्रमाणे मूळ प्रत व प्रमाणित सत्यप्रत.

अनुसूचित जाती (एस.सी.) — जातीचा दाखला

अनुसूचित जमाती (एस.टी.) — जातीचा दाखला, जात वैधता प्रमाणपत्र

विमुक्त जमाती / भटक्या जाती / इतर मागासवर्गीय / विशेष मागासवर्गीय

(VJ/NT/OBC/SBC) — जातीचा दाखला, ऑनलाईन संगणकीय अर्जात नमूद केलेल्या नावाचे अर्ज भरतांना वैध नॉन क्रीमिलेयर प्रमाणपत्र आवश्यक.

ड) जन्मतारखेचा पुरावा दर्शविणारी कोणत्याही प्रमाणपत्राची प्रमाणित प्रत.

च) सर्व सेवेचे नेमणूक आदेश, शिक्षणाधिकारी / शिक्षण उपसंचालक यांच्या शिक्षक किंवा पदमान्यता पत्राच्या सुरुवातीपासूनच्या सर्व साक्षांकित प्रती, शाळा मान्यतापत्र.

छ) मेंटार (वरिष्ठ शिक्षक) मान्यता प्रमाणपत्र.

ज) शाळा अनुदानित असेल तर वर्षनिहाय शाळा तपासणी अहवालाच्या साक्षांकित प्रती.

झ) सेवापुस्तिकेतील संबंधित नोंदी. (संपूर्ण सेवापुस्तिकेची साक्षांकित केलेली फोटोकॉपी)

ञ) नावात बदल असल्यास नाव बदल पुरावा म्हणून राजपत्र.

ट) सामाजिक आरक्षणांतर्गत येणाऱ्या उमेदवारांना

- **दिव्यांग** : किमान ४० % दिव्यांग असल्याबाबतचे जिल्हा शल्यचिकित्सक यांचे प्रमाणपत्र.
- **प्रकल्पग्रस्त** : जिल्हा पुनर्वसन अधिकारी / सक्षम अधिकारी किंवा जिल्हाधिकारी यांचे प्रमाणपत्र, परंतु त्या प्रमाणपत्रात उमेदवाराचे नाव असणे आवश्यक.
- **आपत्तीग्रस्त** : उपविभागीय अधिकारी /तहसीलदार यांचे प्रमाणपत्र, परंतु त्या प्रमाणपत्रात उमेदवाराचे नाव असणे आवश्यक.
- **स्वातंत्र्यसैनिक पाल्य** : पत्नी / मुलगा / अविवाहित मुलगी यांनी स्वातंत्र्यसैनिकाच्या ओळखपत्राची प्रत व पाल्याच्या नातेसंबंधाचा पुरावा.

- **आजी / माजी सैनिक पाल्य** : सैनिकाची पत्नी / मुलगा / अविवाहित मुलगी यांना जिल्हा सैनिक बोर्डाचे प्रमाणपत्र आवश्यक. नातेसंबंधाचा पुरावा आवश्यक, डिस्चार्ज पुस्तक आवश्यक.
- **विधवा** : महानगरपालिका / नगरपालिका / ग्रामपंचायत यांच्याकडून प्राप्त झालेले पतीचे मृत्यू प्रमाणपत्र.
- **घटस्फोटिता** : विवाहनोंदणी दाखला किंवा न्यायालयाचे घटस्फोटाबाबतचे आदेश किंवा मुस्लीम महिलांच्या बाबतीत नियमाप्रमाणे निकाह लावणारे काझी / इमामांचे स्वाक्षरीचे प्रमाणपत्र. ते प्रमाणपत्र नोटरी करून मराठी भाषेत भाषांतर करून आणणे आवश्यक.
- **गोवा - बेळगाव बिंदर** : हा मराठी भाषिक प्रदेश असल्याने या उमेदवारांनी नियुक्ती आदेश व अनुभवाचे दाखले हे मराठी / हिंदी / इंग्रजीत आणावे व त्यावर संबंधित अधिकारी / मुख्याध्यापकाची सही व शिक्का आणणे अनिवार्य असेल. मुलाखतीच्या वेळी वरील मूळ व साक्षांकित (Attested) प्रमाणपत्रांआधारे आपल्या प्रवेश-अर्जातील माहितीची सत्यता पडताळून पाहण्यात येईल. त्यामुळे उपरोक्त आवश्यक ती कागदपत्रे तुमच्या जवळ नसल्यास प्रवेश दिला जाणार नाही.

(१०.०९) संगणक अर्जातून प्राप्त माहितीच्या आधारे पडताळणी यादी तयार करण्यात येईल. गुणवत्तेनुसार निवड झालेल्या उमेदवारांनी कागदपत्र पडताळणीकरिता विभागीय केंद्रावर नियोजित वेळेत सादर करणे अनिवार्य असेल.

(१०.१०) कागदपत्रे पडताळणी झालेल्या अर्जांचाच प्रवेशासाठीच्या प्रवेश निवड यादीत (Selection List) विचार करण्यात येईल. पडताळणीमध्ये विभागीय केंद्र समिती उमेदवाराचा अर्ज तपासतील व कागदपत्रांची तपासणी गुण प्रमाणित करण्यात येतील. त्यानुसार केंद्रनिहाय ४२/४३ प्रवेशेच्छुंची यादी (खुला व राखीव प्रवर्ग) प्रवेशासाठी जाहीर करण्यात येईल.

संबंधित उमेदवारांनी प्रवेशाशी संबंधित डी.यू.पोर्टलवरील अर्ज भरणे, शुल्क भरणे व आपला प्रवेश अंतिम करणे यासाठी विभागीय केंद्रावर/ विद्यापीठात पुन्हा येणे अपेक्षित असेल. त्यासंदर्भात विद्यापीठ संकेतस्थळावर गुणवत्तायादी सोबत सूचना देण्यात येईल. त्यासाठी विशिष्ट मुदतीतील विभागीय केंद्रातील जिल्हानिहाय प्रवेशाद्या प्रवेश वेळापत्रकासह प्रसिद्ध करण्यात येतील. प्रवेश न घेणाऱ्या उमेदवाराच्या जागी त्याच प्रवर्गातील गुणवत्ता यादीतील पुढील उमेदवार भरण्यात येईल. पडताळणी यादी, निवड यादी, पडताळणीपत्र, प्रवेशपत्र केवळ वेबसाईटवरच टाकण्यात येईल.

लक्षात ठेवा - विभागीय केंद्रावर प्रवेश अर्ज पडताळणीसाठी जाताना मुद्दा क्र. १०.८ मध्ये नमूद केलेली तसेच प्रवेश- अर्जात भरलेल्या माहितीचा पुरावा देणारी सर्व मूळ कागदपत्रे उमेदवाराने आणणे बंधनकारक आहे. उमेदवाराजवळ उपलब्ध असलेल्या कागदपत्रांच्या आधारेच त्याच्या अर्जाचे पडताळणी करण्यात येईल. राखीव गटातून अर्ज करणाऱ्या उमेदवाराकडे शासनाने निर्धारित केलेली वैध कागदपत्रे असणे बंधनकारक असेल.

(१०.११) निवड यादी प्रसिद्ध झाल्यानंतर त्यात नाव असणाऱ्या उमेदवाराने नियोजित वेळी विभागीय केंद्रावर / विद्यापीठात प्रवेशासाठी येण्यापूर्वी डी.यू. पोर्टलवरील प्रवेशार्थी माहितीचा (Othentification) फॉर्म भरणे अनिवार्य असेल. प्रवेशानंतर शिक्षणक्रम शुल्क भरणे अपेक्षित असेल.

(१०.१२) प्रत्येक अभ्यासकेंद्रावर निर्धारित जागा आहेत. त्या भरल्या न गेल्यास त्या केंद्राच्या प्रतीक्षा यादीतील पुढील उमेदवारांना गुणवत्तेनुसार प्रवेश देण्यात येतील. प्रवेश-अर्जाअभावी एखाद्या जिल्ह्याची जागा रिक्त राहिल्यास त्या जागा त्या विभागातील इतर जिल्ह्यांत समान वाटप करून रिक्त जागांच्या प्रवर्गानुसार भरण्यात येतील.

(१०.१३) बी.एड. शिक्षणक्रमाच्या प्रवेशाबाबत कोणाची काही तक्रारी असल्यास त्या तक्रारी / तक्रार ऑब्जेक्शन नोंदविण्यासाठी दिलेल्या संधीच्या वेळीच सादर कराव्यात. विद्यापीठ त्यावर योग्य तो निर्णय घेईल. मात्र पडताळणी संपल्यानंतर आलेल्या तक्रार अर्जावर विचार केला जाणार नाही.

(१०.१४) या शिक्षणक्रमासाठी कागदपत्रे तपासणी यादी आणि निवड यादीबाबत उमेदवारांना केवळ विद्यापीठ संकेतस्थळावरूनच कळवले जाईल. तसेच सदर याद्याही विद्यापीठ संकेतस्थळावरूनच प्रसिद्ध करण्यात येतील. तसा मेसेज आपणाला प्रवेशासाठी भरलेल्या ऑनलाईन प्रवेश-अर्जात नोंदविलेल्या मोबाईलवर पाठविण्यात येईल. बी.एड. प्रवेशासाठी विद्यापीठ संकेतस्थळ पाहण्याची जबाबदारी उमेदवारांची असेल

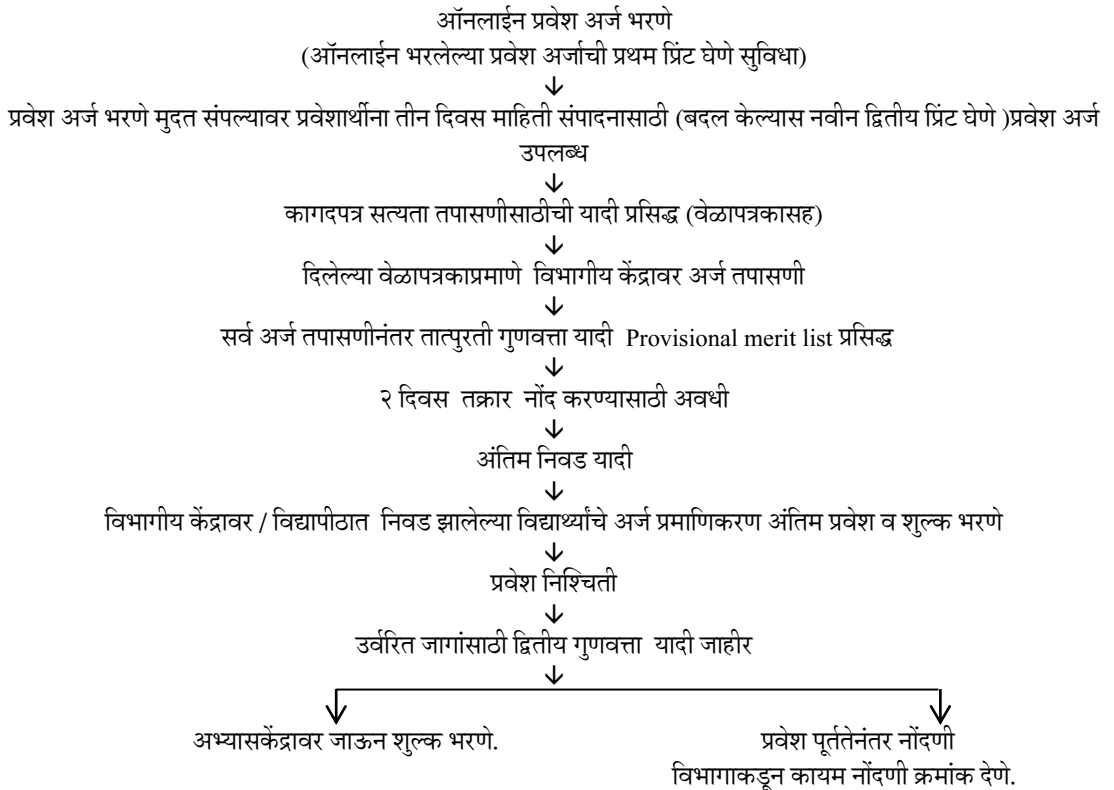
(१०.१५) या पुस्तिकेतील प्रवेश-अर्ज व त्याची सहपत्रे उमेदवाराने ज्या अभ्यास तुकडीसाठी सादर केले असतील त्या तुकडीच्या प्रवेशासाठीच वैध असतील.

(१०.१६) संगणकीय अर्जात जिल्हा संकेतांकाची चुकीची नोंद केल्यास तुमचा प्रवेशासाठी विचार होणार नाही. यासाठी संगणकीय अर्जात आपली शाळा, शाळेचा तालुका व जिल्हा याची नोंद अचूक करावी. बी.एड. प्रवेशासाठी जिल्हानिहाय असल्याने तुम्ही तुमच्या शाळेची निवड त्याचा तालुका वा जिल्हा चुकीचा नोंदविला तर तुमचे अभ्यासकेंद्रे बदलेल. वेगळ्या जिल्ह्यात तुम्हाला प्रवेश दिला जाणार नाही.

लक्षात ठेवा — तुम्ही या शिक्षणक्रमाच्या प्रवेशासाठी भरलेला ऑनलाईन अर्ज पडताळणी नंतरची प्रिंट, ई-चलन पावती व प्रवेश माहितीपुस्तिकेतील प्रवेश अर्ज स्वतःकडे ठेवणे आवश्यक आहे. प्रवेशाचे वेळी येताना ते सोबत आणावेत.

(११) प्रवेश प्रवाही तक्ता

प्रवेशासंदर्भातील फ्लो चार्ट

(१२) निवड-प्रक्रिया

(१२.१) सदर शिक्षणक्रमाच्या प्रवेशासाठी गुणवत्ता यादी तयार करताना केवळ ऑनलाईन संगणकीय अर्जात भरलेल्या माहितीचा विचार केला जातो. उदाहरणार्थ : सेवाज्येष्ठता, पदवी, पदव्युत्तर पदवी आणि

अतिरिक्त पदवीचे गुण इत्यादी. आरक्षणासंदर्भात संगणक अर्जातील माहिती व शासन नियमांचे पालन करण्यात येते.

(१२.२) गुणवत्ता यादी करताना प्रथम अनुभवानुसार पायाभूत गुण देण्यात येतील. प्रत्येक वर्षासाठी एक गुण असे एकूण जितक्या वर्षांचा अनुभव असेल तितके गुण मिळतील. एका वर्षापेक्षा कमी कालावधीचे गुण ठरविताना जर अनुभव सहा महिने किंवा अधिक असेल तर एक गुण धरण्यात येईल. त्यापेक्षा कमी महिन्यांच्या सेवेला गुण देण्यात येणार नाहीत. अर्धवेळ काम करणाऱ्या शिक्षकांची सेवा मुद्दा क्र. ८.३ मध्ये दिल्याप्रमाणे विचारात घेतली जाईल. प्रवेशासाठी मराठीचे पुरेसे ज्ञान उमेदवाराकडे असणे अनिवार्य आहे, तसे नसल्याचे मुलाखत समितीचे मत झाल्यास त्याला प्रवेश नाकारण्यात येईल. त्यासंदर्भात कोणाचीही तक्रार ऐकली जाणार नाही.

(१२.३) प्रवेशासंदर्भातील यादीत खालील मुद्दे विचारात घेतले जातात.

(पदवी, पदव्युत्तर पदवी, किंवा पदवीनंतरची अतिरिक्त एक वर्षाची पदविका किंवा पदवी प्राप्त केलेली असल्यास अध्ययनार्थीना मिळालेल्या श्रेणीनुसार खालीलप्रमाणे गुण ग्राह्य धरले जातात. मात्र प्रवेशार्थीने त्यासंदर्भातील माहिती ऑनलाईन अर्जात संबंधित रकान्यात भरणे आवश्यक आहे.)

अ.क्र	पदवी उदा. बी.ए., बी.कॉम., बी.एससी.	गुण	पदव्युत्तर पदवी (एकापेक्षा अधिक पदव्युत्तर पदव्या असतील तर एकाच पदवीचे गुण धरले जातील.)	गुण	पदवीनंतरची अतिरिक्त एक वर्षाची पदविका किंवा पदवी (उदा. बी.पी.एड., डिप्लोमा इन पाप्युलेशन एज्युकेशन, डिप्लोमा इन अँडल्ट एज्युकेशन., डी.एस.एम.)	गुण
१	तृतीय किंवा सी श्रेणी	० गुण	तृतीय किंवा सी श्रेणी	३ गुण	तृतीय किंवा सी श्रेणी	३ गुण
२	द्वितीय किंवा 'बी' श्रेणी	४ गुण	द्वितीय किंवा 'बी' श्रेणी	४ गुण	द्वितीय किंवा 'बी' श्रेणी	४ गुण
३	प्रथम किंवा 'ए' श्रेणी	५ गुण	प्रथम किंवा 'ए' श्रेणी किंवा 'ओ' श्रेणी	५ गुण	प्रथम किंवा 'ए' श्रेणी किंवा 'ओ' श्रेणी	५ गुण
४	विशेष गुणवत्ता किंवा 'ओ' श्रेणी	६ गुण	-----			

वरीलप्रमाणे मुद्यांतर्गतचे गुण प्राप्त होण्यासाठी प्रवेशेच्छू उमेदवाराने ऑनलाईन प्रवेश--अर्ज भरतेवेळी संबंधित शिक्षणक्रम उत्तीर्ण असणे आवश्यक आहे.

सूचना : जे विद्यार्थी पदव्युत्तर पदवीच्या द्वितीय श्रेणीमुळे प्रवेशास पात्र होतील त्यांना पदवीचे ओ श्रेणीनिहाय गुण देण्यात येणार नाहीत.

(१२.४) यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाच्या शिक्षणक्रम पूर्ण केलेले असल्यास बी.एड. प्रवेशासाठी गुणवत्ता यादीमध्ये मिळणारे अतिरिक्त गुण

खालीलप्रमाणे प्राप्त होतील. मात्र ऑनलाईन प्रवेश-अर्जात त्यासंदर्भातील योग्य माहिती भरणे अनिवार्य आहे. एका पातळीवरील एकापेक्षा अधिक शिक्षणक्रम पूर्ण केलेले असले तरी, प्रत्येक स्तरावरील एकाच शिक्षणक्रमाचे गुण प्रवेशासाठीच्या गुणवत्ता यादीसाठी ग्राह्य धरण्यात येतील. मात्र online प्रवेश अर्ज भरतेवेळी संबंधित शिक्षणक्रमाचे उत्तीर्णतेचे गुणपत्रक प्रवेशार्थीकडे असणे आवश्यक आहे.

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाचे शिक्षणक्रम पूर्ण केलेले असल्यास अतिरिक्त बीएड प्रवेशासाठी मिळणारे गुण				
प्रमाणपत्र शिक्षणक्रम (किमान सहा महिने कालावधी असणे आवश्यक)	पदविका शिक्षणक्रम	पदवी शिक्षणक्रम	पदव्युत्तर पदवी शिक्षणक्रम	पदव्युत्तर पदवी संशोधन शिक्षणक्रम
२ गुण	३ गुण	४ गुण	५ गुण	६ गुण

(१२.५) प्रवेश-प्रक्रिया

प्रवेश यादी तयार करताना विभागीय केंद्रावर प्रवेश-अर्ज तपासणी केलेल्या अर्जाचाच विचार करण्यात येईल. कागदपत्रे तपासणीनंतर गुणवत्तेनुसार निवड यादी प्रसिद्ध होईल. त्यात प्रथमतः खुला प्रवर्ग व नंतर राखीव जागांचे प्रवेश होतील. एखाद्या मागासवर्गीय घटकासाठी पुरेसे उमेदवार उपलब्ध न झाल्यास त्या जागा पुढील फेरीत नियमानुसार व गुणवत्तेनुसार इतर मागासवर्गीयांच्या यादीतून संक्रमित पद्धतीने भरण्यात येतील. त्यासाठी शासन नियमानुसार पुढीलप्रमाणे जागांचे संक्रमण असेल.

गट ए — अनुसूचित जाती (SC) व अनुसूचित जमाती (ST)

गट बी — विमुक्त जाती (NT-A) व भटक्या जाती (NT-B)

गट सी — भटक्या जमाती (NT-C) व भटक्या जमाती (NT-D) आणि इतर मागासवर्गीय उमेदवारांचा समावेश असेल.

संदर्भ — शा.नि.क्र. टी.ई.एम.-२००६/(३०६/०६) तांशी- १, दि.६ जुलै २००६ (अध्यादेश २००६ ची अधिसूचना). दिव्यांग / आजी-माजी सैनिक / प्रयोगशील शाळा / गोवा, बेळगाव व बिदर त्या त्या संवर्गातील किमान गुणाअखेर आरक्षित जागांवर पात्र उमेदवार उपलब्ध न झाल्यास रिक्त जागा संवर्गानुसार मुक्त समजण्यात येतील व त्या संवर्गातील मूळ गटास दिल्या जातील.

त्यानंतरही राखीव प्रवर्गातून जागा शिल्लक राहिल्यास त्या सर्वसाधारण गटातून गुणवत्तेनुसार भरण्यात येतील .

(१२.६) अंतिम गुणवत्ता यादीत जर समान गुण असतील तर प्रथम अनुभवाचा आणि नंतर वयानुसार ज्येष्ठता विचारात घेतली जाईल. जर वय समान असेल तर ज्यांनी पदवी अगोदर प्राप्त केली असेल त्यांना प्राधान्य मिळेल. त्यानंतरही समान गुण झाल्यास गुणवत्ताक्रम ठरविण्याचा अधिकार निवड समितीकडे राहील व तो अंतिम असेल.

(१२.७) पदवीधर वेतनश्रेणीबाबत — पदवीधर वेतनश्रेणी म्हणजे चटोपाध्याय श्रेणी (स्केल), वरिष्ठ निवड श्रेणी (स्केल), मुख्याध्यापक श्रेणी (स्केल) नसून, ज्या प्राथमिक शिक्षकांना शासनाने प्रत्यक्ष पदवीधर वेतनश्रेणी देऊन पाच /सात वर्षांच्या आत बी.एड. शिक्षणक्रम पूर्ण करण्याची अट लेखी स्वरूपात घातलेली आहे, अशा शिक्षकांना तसे पत्र दाखवल्यानंतर पदवीधर वेतनश्रेणी मिळाल्यापासून प्रत्येक वर्षासाठी एक अतिरिक्त गुण देण्यात येईल. त्यामुळे हे उमेदवार आपोआपच गुणवत्ता यादीत वरच्या भागात जाऊ

शकतील. वेतनश्रेणी मिळाली नसेल किंवा खोटी / चुकीची माहिती असेल तर देण्यात आलेले जादा गुण कागदपत्र व्हेरिफिकेशनच्या वेळी त्या प्रमाणात कमी होतील. त्याची पूर्ण जबाबदारी उमेदवाराचीच असेल. ५वी ते १०/१२ वी वर्ग असलेल्या माध्यमिक शाळेत डी.एड. स्केलवर कार्यरत अथवा माध्यमिक शिक्षक नियुक्ती असूनही पाचवी ते सातवी इयत्तांना अध्यापन करणाऱ्या शिक्षकांना जर शासनाने प्राथमिक शिक्षकांची पदवीधर वेतनश्रेणी दिली असेल तर अशा व्यक्तींनी पदवीधर वेतनश्रेणी मिळाल्याची, तसेच ती श्रेणी मिळून किती वर्षे झालेली आहे त्याची नोंद संगणक अर्जावर करावी. पदवीधर वेतनश्रेणी प्राथमिक शिक्षकांना देण्यात येत असल्याने या योजनेचा लाभ घेणारे सर्व शिक्षक प्राथमिक स्तरात गणले जातील.

पुन्हा एकदा महत्त्वाचे - शहरी, ग्रामीण, आदिवासी विभाग, अतिदुर्गम भागात राहणाऱ्या सर्व प्रवेशेच्छुकांसाठी महत्त्वपूर्ण सूचना मुलाखतीसाठी निवड झालेल्या प्रवेशेच्छुकांना पोस्टाने कळविले जाणार नाही. त्यासाठी केवळ वेबसाईटचाच वापर करण्यात येईल. विद्यापीठाच्या वेबसाईटवरही प्रवेशासाठी निवड झालेल्यांची यादी पाहायला मिळेल. जवळच्या सायबर कॅफेतून ती प्राप्त करता येईल. तुम्ही ती न पाहिल्यास प्रवेश होणार नाही व त्यास तुम्हीच जबाबदार असाल. तसेच अशा उमेदवारांची नंतरच्या फेरीतही मुलाखतीसाठी निवड केली जाणार नाही.

(१२.८) यादीमध्ये नाव आहे की नाही ते विद्यापीठाच्या वेबसाईटवर कसे पाहाल ?

* विद्यापीठाच्या Homepage <http://ycmou.digitaluniversity.ac> ला log on व्हा. प्रवेशास पात्र उमेदवारांच्या याद्यांसंबंधी सूचना त्यावर Click करा. त्यानंतर पुढे कसे जावे याबाबत सूचना आपल्याला बघायला मिळतील. त्या वाचून त्याप्रमाणे कृती करा म्हणजे आपण आपल्या नावापर्यंत पोहोचाल.

(१२.९) बी.एड. प्रवेशानंतर तुमच्या मोबाईलवर Password येईल. त्यावर तुमचे Profile तपासून पाहावे. विषय निवड, नावाच्या संदर्भात जर काही त्रुटी असतील तर तातडीने विभागीय केंद्रावर संपर्क साधावा.

(१२.१०) बी.एड. ला प्रवेश घेणाऱ्या विद्यार्थ्याला बी.एड.च्या द्वितीय वर्षासाठी पुन्हा Online प्रवेश-अर्ज भरून आपला प्रवेश निश्चित करणे अनिवार्य आहे. दुसऱ्या वर्षी आपला बी.एड. प्रवेश पुन्हा निश्चित न करणारे विद्यार्थी दुसऱ्या वर्षाची अंतिम परीक्षा देण्यास अपात्र ठरतात, याची कृपया नोंद घ्यावी..

(१३) शिक्षणाक्रमाचे विविध अभ्यासक्रम

अ) प्रथम वर्ष

अ. क्र.	अनिवार्य अभ्यासक्रम (अधिष्ठान अभ्यासक्रम)	वैकल्पिक अभ्यासक्रम खालीलपैकी कोणतेही दोन विषय शालेय विषय (मेथड) निवडावेत. (प्रथम विषय पदवी स्तरावर अभ्यासलेला असावा. द्वितीय विषय आपण आपल्या आवडीनुसार घेऊ शकाल.)
१)	EDU 401 अध्ययनार्थी व त्याचा विकास	EDU 405 शालेय विषयाचे अध्यापनशास्त्र : मराठी
२)	EDU 402 अध्ययन आणि अध्यापन	EDU 406 शालेय विषयाचे अध्यापनशास्त्र : हिंदी
३)	EDU 403 अभ्यासक्रमाची भाषा, विद्याशाखा व विषयाचे अत्मसातीकरण	EDU 407 शालेय विषयाचे अध्यापनशास्त्र : इंग्रजी
४)	EDU 421 मूल्यमापन आणि मूल्यनिर्धारण	EDU 408 शालेय विषयाचे अध्यापनशास्त्र : संस्कृत

५)		EDU 409 शालेय विषयाचे अध्यापनशास्त्र : इतिहास
६)		EDU 410 शालेय विषयाचे अध्यापनशास्त्र : भूगोल
७)		EDU 411 शालेय विषयाचे अध्यापनशास्त्र : गणित
८)		EDU 412 शालेय विषयाचे अध्यापनशास्त्र : विज्ञान
९)		EDU 413 शालेय विषयाचे अध्यापनशास्त्र : अर्थशास्त्र
१०)		EDU 414 शालेय विषयाचे अध्यापनशास्त्र : हिशेबशास्त्र

(एन.सी.टी.ई. नियम व विद्यापीठ धोरणांनुसार या रचनेत होणारा बदल सर्व विद्यार्थ्यांना बंधनकारक असेल)

सूचना - एकदा निवडलेली मेथड बदलता येत नाही याची नोंद घ्यावी.

(ब) द्वितीय वर्ष

अ.क्र.	अनिवार्य अभ्यासक्रम	वैकल्पिक अभ्यासक्रम (खालीलपैकी कोणताही एक विषय निवडावा)
१)	EDU422 उदयोन्मुख भारतीय समाज आणि शिक्षण	EDU 426 शैक्षणिक तंत्रविज्ञान
२)	EDU 423 लिंग, शाळा आणि समाज	EDU 427 बालक आणि बालशिक्षण (भाग - १ व भाग - २)
३)	EDU 424 ज्ञान आणि अभ्यासक्रम	EDU 428 शिक्षक आणि स्वयं-साहाय्य गट (भाग- १ व भाग - २)
४)	EDU 425 समावेशित शिक्षण	EDU 429 मूल्यशिक्षण
५)	EVS 201 पर्यावरण अभ्यास (क्रेडिट कोर्स)	EDU 430 प्राथमिक शिक्षकांसाठी इंग्रजी
६)		EDU 433 शिक्षणातील संज्ञापन प्रकार
७)		EDU 434 प्राथमिक स्तरावरील शिक्षण व शिक्षकाची कार्ये
८)		EDU 435 माध्यमिक स्तरावरील शिक्षण व शिक्षकाची कार्ये
९)		EDU 436 शिक्षणाच्या बदलत्या भूमिका व कृतिशीलता
१०)		EDU 437 शालेय विषयाचे अध्यापनशास्त्र : विशिष्ट शालेय विषय

(एन.सी.टी.ई. नियम व विद्यापीठ धोरणांनुसार या रचनेत होणारा बदल सर्व विद्यार्थ्यांना बंधनकारक असेल)

सूचना - एकदा निवडलेला वैकल्पिक विषय बदलता येत नाही याची नोंद घ्यावी.

प्रात्यक्षिक कार्याबाबत

प्रथम वर्षे प्रात्यक्षिक कार्य	द्वितीय वर्षे प्रात्यक्षिक कार्य
सैद्धांतिक विषयाशी संबंधित प्रात्यक्षिके	सैद्धांतिक विषयाशी संबंधित प्रात्यक्षिके
स्वशोध क्षेत्राशी संबंधित प्रात्यक्षिके	सरावपाठ संबंधित प्रात्यक्षिके
नाट्य व कला क्षेत्राशी संबंधित प्रात्यक्षिके	संगणक संबंधित प्रात्यक्षिके
कृतिसंशोधन, पर्यावरण शिक्षण व योगा प्रात्यक्षिके	सहशालेय उपक्रम
वाचन व विमर्षण संबंधित प्रात्यक्षिके	शालेय व्यवहारांवरील विमर्षण
सैद्धांतिक विषयाशी संबंधित प्रात्यक्षिके	अंतरवासिता
आंतरवासिता	

(एन.सी.टी.ई. नियम व विद्यापीठ धोरणांनुसार या रचनेत होणारा बदल सर्व विद्यार्थ्यांना बंधनकारक असेल).

(१४) संपर्कसत्रे - रोज घड्याळी ६ तास याप्रमाणे

प्रथम वर्षे ३५ दिवस	द्वितीय वर्षे ३५ दिवस
---------------------	-----------------------

(१४.१) **संपर्कसत्र कार्यक्रम व त्यातील उपस्थिती** - शिक्षणशास्त्र पदवी शिक्षणक्रमाची भूमिका प्राधान्याने स्वयं-अध्यापनाची असली तरी हा व्यावसायिक शिक्षणक्रम असल्यामुळे तात्त्विक पाठ्यक्रमांचे मार्गदर्शन, आशयाचे शंकानिरसन, मार्गदर्शकांच्या मार्गदर्शनानुसार प्रात्यक्षिके पूर्ण करणे, स्वाध्यायलेखनानंतर चर्चा, कृतिसत्रे, उद्बोधन, प्रबोधन, इत्यादींसाठी योजनाबद्ध संपर्कसत्रांची आवश्यकता आहे. ही संपर्कसत्रे विद्यापीठाच्या या शिक्षणक्रमाच्या नियोजित अभ्यासकेंद्रावर आयोजित केले जातात तेथेच विद्यार्थ्यांनी ते पूर्ण करणे बंधनकारक आहे. अभ्यासकेंद्रासाठी प्रामुख्याने राज्यातील प्रथितयश शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयांची निवड करण्यात आलेली आहे. विद्यापीठाने तयार केलेल्या वेळापत्रकानुसार या संपर्कसत्राचे आयोजन करण्यात येते. संपर्कसत्रातील छात्र-अध्यापकांची उपस्थिती व सहभाग त्यात अनिवार्य असतो.

(१४.२) संपर्कसत्रांना अनुपस्थित राहणाऱ्या विद्यार्थ्यांना प्रत्येक दिवसाला रु.५००/- याप्रमाणे विद्यापीठात ज्यादा शुल्क भरावे लागते. ज्यादा शुल्कातील ६० % रक्कम विद्यापीठात, तर ४० % रक्कम अभ्यासकेंद्रावर भरून त्याची पावती विद्यार्थ्याने घेणे अपेक्षित असते. त्यानंतर विद्याशाखेच्या मान्यतेनुसार नियुक्त अभ्यासकेंद्रावर अपूर्ण संपर्कसत्र पूर्ण करणे अनिवार्य असते. अपूर्ण संपर्कसत्र त्याच वर्षी किंवा पुढील तुकडीच्या संबंधित संपर्कसत्राबरोबर पूर्ण करता येते. सर्व संपर्कसत्र पूर्ण झाल्याशिवाय विद्यार्थी अंतिम परीक्षेला पात्र ठरत नाही. काही छोटी संपर्कसत्रे केंद्राने आयोजित केल्यास त्यास प्रशिक्षणार्थींना रजा घेऊन उपस्थित राहावे लागते. त्याबद्दल कोणतीही तक्रार विचारात घेतली जात नाही.

सूचना - प्रवेश निश्चितीनंतर येणाऱ्या पहिल्या मोठ्या सुट्टीत आपले प्रथम मोठे संपर्कसत्र असेल. आपल्या नियोजित अभ्यासकेंद्राकडून संपर्कसत्रासाठी त्यासंदर्भात पत्र येणे आवश्यक असते. पत्र न आल्यास आपल्या नियोजित अभ्यासकेंद्रावर संपर्क साधावा. अर्थात त्यासाठी प्रवेशानंतर आठ दिवसांत आपले नाव, पत्रव्यवहाराचा पत्ता, फोन नंबर इ. बाबींची नोंद अभ्यासकेंद्रावर नोंद होणे आवश्यक असते.

(१४.३) **परीक्षेचे माध्यम** — प्राथमिक कार्य व लेखी परीक्षेसाठी इंग्लिश विषयासाठी माध्यम इंग्लिश, हिंदी विषयासाठी माध्यम हिंदी व इतर विषयांसाठी माध्यम मराठी राहील. इतर सर्व अभ्यासक्रम लेखी परीक्षा व

अभ्यासकार्ये मराठी भाषेतूनच पूर्ण करावी लागतील. (अपवाद इंग्रजी व हिंदी माध्यमातून लेखन व अंतिम परीक्षेसाठी पूर्वपरवानगी घेणारे विद्यार्थी). प्रश्नपत्रिका मराठी आणि इंग्रजी ह्या दोन्ही माध्यमांत उपलब्ध असतील. मात्र मराठी भाषेतील प्रश्नपत्रिका प्रमाण मानण्यात येतील.

(१५) अंतिम परीक्षेसाठी पात्रतेच्या अटी

विद्यापीठाच्या शिक्षणशास्त्र पदवी शिक्षणक्रमाच्या अंतिम परीक्षेस पात्र होण्यासाठी अटी पुढीलप्रमाणे :

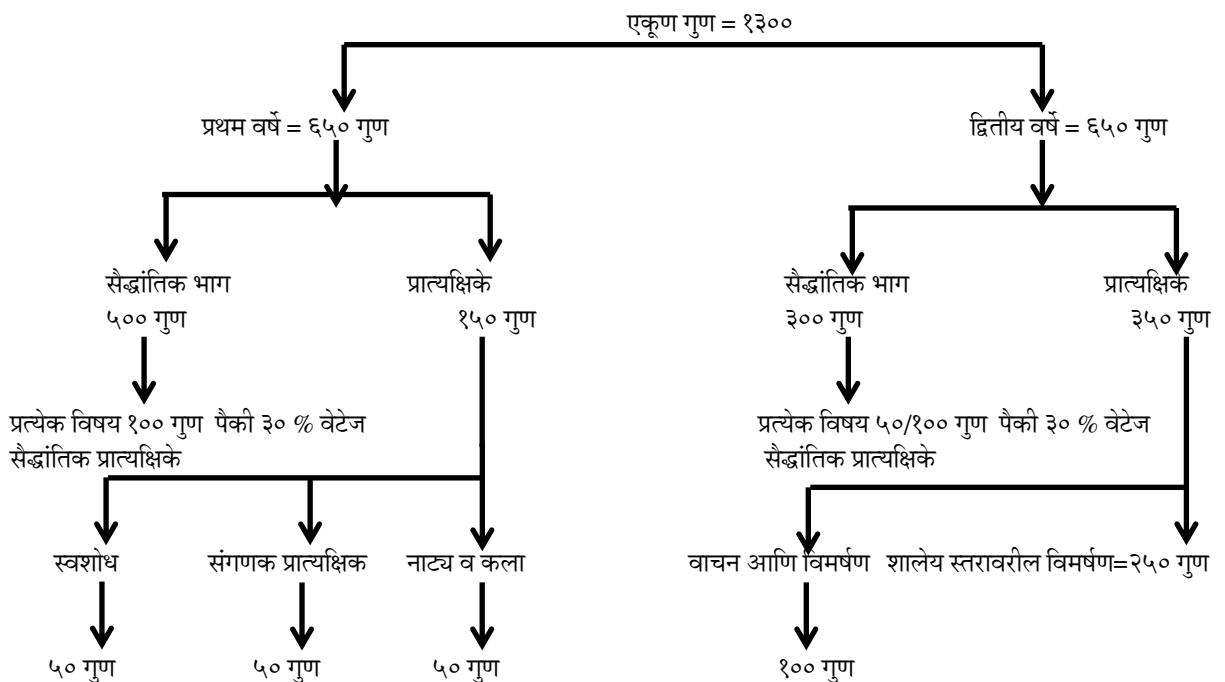
- (१५.१) या शिक्षणक्रमाच्या सर्व संपर्कसत्रांना किमान ८० % उपस्थित राहून सर्व प्रात्यक्षिक कार्ये व्यवस्थित पूर्ण केल्याबद्दल एकत्रित असे अभ्यासकेंद्र -प्रमुखांचे प्रमाणपत्र छात्राध्यापकाने घेतले पाहिजे.
- (१५.२) शिक्षणक्रमातील विद्यालयांतर्गत प्रात्यक्षिक कार्याची वेळापत्रकानुसार पूर्तता केल्याबद्दलचे एकत्रित असे विद्यालयप्रमुखाचे प्रमाणपत्र छात्राध्यापकाने घेऊन स्वतः जवळ ठेवावे.
- (१५.३) संगणक प्रात्यक्षिक कार्य पूर्ण केल्याचे प्रमाणपत्र संगणक केंद्र- प्रमुखाकडून छात्राध्यापकाने घेऊन स्वतःजवळ ठेवावे.
- (१५.४) केंद्रावरील मौखिक परीक्षेस उपस्थित असल्याचे प्रमाणपत्र छात्राध्यापकाने घेऊन स्वतःजवळ ठेवावे.
- (१५.५) अंतिम परीक्षेपूर्वी विद्यार्थ्याने सर्व संपर्कसत्रे व प्रात्यक्षिक कार्य पूर्ण करावीत.
- (१५.६) संपर्कसत्रे व प्रात्यक्षिके कार्य पूर्ण केलेले विद्यार्थीच परीक्षेसाठी पात्र असतील. त्या संदर्भातील खात्री केंद्रसंचालक व समन्वयक यांच्याकडून करून घ्यावी, प्रवेशित विद्यार्थ्याने नियोजित परीक्षेच्या पहिल्यावेळी परीक्षा-अर्ज भरू नयेत. मात्र पुनर्परीक्षार्थीने परीक्षा-अर्ज भरणे अनिवार्य आहे.

(१६) विद्यार्थी मूल्यमापन

या शिक्षणक्रमात अंतर्गत व बहिस्थ असे दोन पद्धतीने मूल्यमापन करण्यात येते.

- अ) सैद्धांतिक विषयातील अंतर्गत गुणांना ३० % भारांश, तर अंतिम लेखी परीक्षेस ७० % भारांश असतो. अंतिम परीक्षा प्रत्येक वर्षी साधारणतः मे महिन्यात आयोजित केली जाते, त्यात बदल होऊ शकतो.
- आ) अंतर्गत कार्याचे मूल्यमापन अभ्यासकेंद्रामार्फत सातत्याने चालते. तसेच दरवर्षी मौखिक परीक्षाही आयोजित करून हे मूल्यमापन पूर्ण केले जाते.

(१६.१) मूल्यमापनाचा तपशील

(१६.२) उत्तीर्णतेचे नियम

- अ) तात्त्विक भागात उत्तीर्ण होण्यासाठी प्रत्येक लेखी परीक्षेत किमान ४० % गुण आणि सर्व विषय मिळून किमान ५० % गुण अनिवार्य असतील.
- आ) प्रात्यक्षिक भागात उत्तीर्ण होण्यासाठी प्रात्यक्षिक कार्यात किमान ५० % गुण अनिवार्य असतील.
- इ) अध्यापक तात्त्विक भागात तसेच प्रात्यक्षिक भागात उत्तीर्ण झाला तरच तो या शिक्षणक्रमाच्या परीक्षेत उत्तीर्ण झाल्याचे जाहीर करण्यात येईल.
- ई) अंतिम श्रेणी ही तात्त्विक व प्रात्यक्षिक या दोन्ही भागांवर आधारित असेल व विद्यापीठाने वेळोवेळी निर्धारित केलेल्या कार्यपद्धतीप्रमाणे ती निश्चित होईल.
- उ) प्रात्यक्षिक गुणांवर 'स्केलिंग डाऊन' (प्रमाणीकरण) योजनेनुसार प्रक्रिया करण्यात येईल. अभ्यासकेंद्रावरून प्राप्त झालेले प्रात्यक्षिकाचे गुण जसेच्या तसे शिक्षणक्रमाच्या टक्केवारीसाठी धरण्यात येणार नाहीत. सैद्धांतिक भागात / अंतिम परीक्षेतील गुणांप्रमाणे त्याचे प्रमाणीकरण करण्यात येईल. प्रमाणीकरणात अंतिम परीक्षेत गुण आणि प्रात्यक्षिकात मिळालेले गुण यात १५ % पेक्षा जास्त फरक असेल तर प्रात्यक्षिकांचे गुण कमी करून तो फरक १५ % पर्यंत आणला जाईल. त्यानंतर सैद्धांतिक आणि प्रात्यक्षिक परीक्षेतील गुणांची मिळून अंतिम एकत्रित टक्केवारी काढण्यात येईल.
- ऊ) अंतिम गुण श्रेणी पुढे दर्शविल्याप्रमाणे दिली जाते.

वर्ग	श्रेणी तपशील	ग्रेड पॉइंट
'ओ'	विशेष प्रावीण्य	१०
'ए+'	अति उत्तम	९
'ए'	उत्तम	८
'बी+'	चांगला	७
'बी'	सरासरीपेक्षा वर	६
'सी'	साधारण	५
'डी'	साधारण	०
'एफ'	साधारण	०

१७. शिक्षणक्रम शुल्क

अ.क्र.	शुल्क तपशील	प्रथम वर्ष	द्वितीय वर्ष
१)	विद्यापीठ शुल्क	रु. १५,३५०/-	रु. २१५० /-
२)	अभ्यासकेंद्र शुल्क	रु. १७,५००/-	

१७.१. विद्यापीठ शुल्काचे विभाजन —

अ.क्र.	शुल्क विभाजन तपशील	शुल्क
१)	नोंदणी शुल्क	१००/-
२)	शिक्षण शुल्क	३,५००/-
३)	विकसन शुल्क	९,४५०/-
४)	परीक्षा व पदवी प्रमाणपत्र शुल्क	४,३००/-
५)	इतर शुल्क	१५०/-
६)	एकूण शुल्क	१७,५०० रु.

१७.२. अभ्यासकेंद्र शुल्काचे विभाजन

अ.क्र.	शुल्क विभाजन तपशील	शुल्क
१)	मूल्यशिक्षण प्रात्यक्षिक व साहित्य शुल्क	६००/-
२)	संगणक प्रात्यक्षिक शुल्क	६००/-
३)	ग्रंथालय व विकासनिधी शुल्क	१,००० /-
४)	संमंत्रण व इतर शुल्क	१५,३००/-
	एकूण	१७,५००/-

एकदा भरलेल्या शुल्कातील कोणतेही शुल्क कोणत्याही कारणास्तव आपणास परत केले जाणार नाही. याव्यतिरिक्त आपापल्या अभ्यासकेंद्रावर तेथील ग्रंथालय नियमानुसार अनामत रक्कम आपणास भरावी लागेल. ती मात्र शिक्षणक्रम पूर्ण झाल्यानंतर आपणास अभ्यासकेंद्रांवरून परत करण्यात येईल. त्याचीही रीतसर पावती अभ्यासकेंद्रांवरून मिळेल. या व्यतिरिक्त कोणत्याही स्वरूपाचे शुल्क किंवा रक्कम अभ्यासकेंद्राकडून घेतली जाणार नाही. अभ्यासकेंद्राकडून पावती न मिळाल्यास किंवा अतिरिक्त रक्कम घेतल्यास विद्यापीठाकडे लेखी तक्रार करावी.

महत्त्वाचे — प्रवेशानंतर या पुस्तिकेत दिलेल्या सर्व नियम व अटी प्रवेशित विद्यार्थ्यास बंधनकारक असतील याची नोंद घ्यावी.

१८. विभागनिहाय व जिल्हानिहाय अभ्यासकेंद्रे - विद्यापीठाच्या या पदवी शिक्षणक्रमासाठी एन.सी.टी.ई. मान्यता असणारी एकूण ३५ अभ्यासकेंद्रे आहेत, प्रत्येक जिल्ह्याला एक याप्रमाणे त्यांची विभागणी आहे. पालघर जिल्ह्यासाठी मात्र स्वतंत्र अभ्यासकेंद्र एन.सी.टी.ई. कडून अद्याप प्राप्त नसल्याने पालघर व ठाणे या दोन जिल्ह्यांचे मिळून ठाणे जिल्ह्यात उल्हासनगर येथे एकच अभ्यासकेंद्र आहे. मुंबई विभागातील मुंबई (उपनगर) — यात कुर्ला, बोरिवली आणि अंधेरी तालुक्यांचा समावेश होतो त्यांच्यासाठी चेंबूर येथे अभ्यासकेंद्र आहे. मुंबई शहरात सेवा करणाऱ्यांसाठी एस.टी. शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय धोबीतलाव येथे अभ्यासकेंद्र आहे. तसेच रायगड जिल्ह्यासाठी पनवेल येथे स्वतंत्र अभ्यासकेंद्र आहे.

इतर जिल्ह्यांप्रमाणेच मुंबई विभागातील उमेदवारांनीही आपण मुंबईच्या ज्या भागात सेवा करतो त्याच विभागातील अभ्यासकेंद्रे निवडणे बंधनकारक आहे. ती निवड चुकली अथवा एकापेक्षा जास्त केंद्रावर प्रवेश-अर्ज

भरला तर प्रवेश मिळणार नाही . चुकून प्रवेश झाला तर तो रद्द करण्यात येईल व आपण भरलेले शुल्कही परत केले जाणार नाही याची नोंद घ्यावी.

मुंबई तसेच इतर कोणत्याही विभागात एखाद्या जिल्ह्यात प्रवेश-अर्जाअभावी नियोजित संख्येपेक्षा कमी प्रवेश झाल्यास त्या जिल्ह्याच्या रिक्त जागा उर्वरित जिल्ह्यात समान वाटप करण्यात येतील. त्या जिल्ह्यात त्या जागा गुणवत्तेनुसार अतिरिक्त भरण्यात येतील.

अ. क्र.	विभागीय केंद्र नाव	जिल्ह्याचे नाव	अभ्यासकेंद्राचा पत्ता व दुरध्वनी	अभ्यासकेंद्र संकेतांक
(1)	यचममुवि. विभागीय केंद्र अमरावती व्ही.एम.व्ही. ते वलगाव रोड, पोस्ट व्ही.एम.व्ही., नवसारी अमरावती - ४४४ ६०४ दु.क्र.:(०७२१) २५३१४४५, २५३१२१०	अकोला	शासकीय अध्यापक महाविद्यालय रामदास पेठ, अकोला दु.नं. (०७२४) २४३३७६५	1121A
		अमरावती	शिवाजी शिक्षण संस्थेचे शिवाजी कॉलेज ऑफ एज्युकेशन, शिवाजीनगर डॉ. पंजाबराव देशमुख चौक अमरावती - ४४४ २१४ दु.नं. (०७२१) २६६२१४२	1250A
		बुलढाणा	शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, चिखली रोड बुलढाणा - ४४३ ००१ दु.नं. (०७२६२) २४४३४२	1302A
		यवतमाळ	शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, गोधनी रोड, उमरसा यवतमाळ - ४४५ ००१ दु.नं. (०७२३२) २४४३४२	1404A
		वाशीम	छबुताई डहाके शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय, कारंजा (लाड), जि. वाशीम दु.नं. (०७२५६) २२३६१२	1504A
(2)	यचममुवि. विभागीय केंद्र औरंगाबाद.सर्व्हे नं. 41, सैनिकी मुलींच्या वसतिगृहाच्या पूर्वेस संदनवन कॉलनी, छावणी, औरंगाबाद - ४३१ ००२ दु.क्र. (०२४०) २३७१०६६, २३७१०७७.	औरंगाबाद	शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, स्टेशन रोड, औरंगाबाद दु.नं. (०२४०) २३३४८४०	2101A
		बीड	शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, अंबाजोगाई, जि. बीड - ४३१ २०४ दु.नं. (०२४४६) २४७०५६	2203A
		जालना	मत्सोदरी कॉलेज ऑफ एज्युकेशन, मत्सगड, जालना - ४३१ २०४ दु.नं. (०२४८२) २३५९३७	2303A
		उस्मानाबाद	स्वामी विवेकानंद संस्थेचे कॉलेज ऑफ एज्युकेशन, उस्मानाबाद - ४१३ ५०१ दु.नं. (०२४७२) २२२०५८	2601A
(3)	यचममुवि. विभागीय केंद्र मुंबई जगन्नाथ शंकरशेठ महानगरपालिका शाळेची इमारत, दुसरा मजला फ्रेअर ब्रीज (साउथ एन्ड) नाना चौक, ग्रॅंट रोड (पश्चिम) मुंबई - ४०० ००७ दु.क्र. (०२२) २३८७४१८०, २३८७४१८३, २३८७४१७७.	मुंबई (उपनगर)	चेंबूर सर्वकष शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय, राधाकृष्ण चेंबूर मार्गसमोर, चेंबूर नाका चेंबूर, मुंबई - ४०० ०७१ (उपनगर) दु.नं.(०२२) २५२२१४३९	3102A
		मुंबई	सेकंडरी ट्रेनिंग कॉलेज ऑफ एज्युकेशन ३, महापालिका मार्ग, धोबीतलाव मेट्रो सिनेमा, मुंबई - ४०० ००१ दु.नं. (०२२) २२६२००५०	31139
		रायगड	शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, पुणे-मुंबई हायवे, पनवेल, जि. रायगड - ४१० २०६ दु.नं. : (०२२) २७४५३०००	3213A
		ठाणे व पालघर	सेवासदन कॉलेज ऑफ एज्युकेशन, सेन्ट्रल हॉस्पिटल समोर, सेवासदन मार्ग, उल्हासनगर, जि. ठाणे - ४२१ ००१ दु.नं. (०२५१) २५४५५६५	3501A
(4)	यचममुवि. विभागीय केंद्र नागपूर सुभेदार हॉल, विद्यापीठ क्रीडा परिसर लॉ कॉलेज कॅम्पस, रविनगर चौकाजवळ, अमरावती रोड, नागपूर - ४४० ००१	भंडारा	शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, भंडारा - ४४१ ९०४ दु.नं. (०७१८४) २५२३८६	4102A
		गोंदिया	पुंजाभाई पटेल कॉलेज ऑफ एज्युकेशन, डॉ. आंबेडकर वार्ड, गोंदिया - ४४१६०१ दु.नं. (०७१८२) २२२५०८, २३१६९८	4104A

	दु.क्र.(०७१२)२५५३७२४, २५५३७२५	चंद्रपूर	जनता कॉलेज ऑफ एज्युकेशन, सिव्हील लाईन्स, चंद्रपूर — ४४२४४१ दु.नं. (०७१७२) २५८७२२, २५५२९२	4220A
		गडचिरोली	शिवाजी एज्युकेशन सोसायटीचे अँड. एन. एस. गंगुवार कोलेज ऑफ एज्युकेशन, गडचिरोली — ४४२ ६०५ दु.नं. : (०७१३२) २३३४५३	4302A
		नागपूर	राधिका अध्यापक महाविद्यालय, नवोदय विद्यालय बिल्डिंग, राजीवनगर सोमलवाडा, नागपूर — ४४० ०२५ दु.नं. : (०७१२) २२९१६८२	4484A
		वर्धा	स्वावलंबी कॉलेज ऑफ एज्युकेशन, वर्धा — ४४२ ००१ दु.नं. : (०७१५२) २४३८०४	4501A
(5)	यचममुवि. विभागीय केंद्र नाशिक, महानगरपालिकेची जुनी इमारत दुसरा मजला, नवीन पंडित कॉलनी, नाशिक — ४२२ ००२ दु.क्र. (०२५३)२३१७०६३	अहमदनगर	विद्याप्रतिष्ठानचे कॉलेज ऑफ एज्युकेशन, केडगाव देवी रोड, अहमदनगर — ४१४ ००१ दु.नं. : (०२४१) २५५१४२०	5116A
		धुळे	धुळे एज्युकेशन सोसायटीचे कॉलेज ऑफ एज्युकेशन, डॉ. लोहिया मार्ग, एस.आर.पी. कॅम्पजवळ, धुळे — ४२४ ००१ दु.नं. : (०२५६२) २३८०४२	5201A
		जळगाव	खान्देश एज्युकेशन सोसायटीचे कॉलेज ऑफ एज्युकेशन, एम.जे. कॉलेज परिसर जळगाव — ४२५ ००१ दु.क्र. : (०२५७) २२३४१८७	5310A
		नाशिक	एन.डी.एम.व्ही.पी.चे कॉलेज ऑफ एज्युकेशन, के.टी.एच.एम. कॉलेज कॅम्पस, गंगापूररोड, नाशिक — ४२२ ००२ दु.क्र. : (०२५३) २५७१५४२	5401A
		नंदुरबार	शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय, नंदुरबार दु.क्र. : (०२५६४) २२२५०८	5507A
(6)	यचममुवि. विभागीय केंद्र पुणे, शाहीर अण्णाभाऊ साठे प्रशालागृह महानगरपालिका शाळा क्र.५ (मुलांची), ६५४, सदाशिव पेठ हौदासमोर, कुमटेकर मार्ग पुणे — ४११ ०३० दु.क्र. (०२०)२४४५७९१४	पुणे	झेल एज्युकेशन सोसायटी संचालित ज्ञानगंगा कॉलेज ऑफ एज्युकेशन, सर्व्हे नं. २५/३/३ हिंगणे खुर्द, सिंहगड रोड, पुणे — ४११ ०९१	62395
		सातारा	आझाद कॉलेज ऑफ एज्युकेशन कॅम्प, सातारा — ४१५ ००१ दु.क्र. : (०२१७) २३१२५७	6401A
		सोलापूर	दयानंद कॉलेज ऑफ एज्युकेशन, सोलापूर — ४१३ ००२ दु.क्र. : (०२१७) २३७३२३७	6502A
(7)	यचममुवि. विभागीय केंद्र कोल्हापूर, शिवाजी विद्यापीठ परिसर पोस्ट ऑफिस शेजारी, विद्यानगर कोल्हापूर — ४१६ ००४ दु.क्र. (०२३१) -२६०७०२२	सांगली	सांगली शिक्षण संस्थेचे एस.पी.एस. कॉलेज ऑफ एज्युकेशन, राजवाडा, सांगली — ४१६ ४१६ दु.नं. : (०२३३) २३७३८४८	7254A
		रत्नागिरी	शासकीय अध्यापन महाविद्यालय बोर्डिंग रोड, रत्नागिरी — ४१५ ६१२ दु.नं. : (०२४५२) २२४६५०	7301A
		सिंधुदुर्ग	शिक्षण विकास मंडळाचे श्री. एस.के. पंतवालावलकर कॉलेज ऑफ एज्युकेशन, देवगड, जि. सिंधुदुर्ग दु.नं. : (०२३६४) २६२१९४	7403A
		कोल्हापूर	आचार्य जावडेकर अध्यापक महाविद्यालय, गारगोटी, जि. कोल्हापूर दु.नं. : (०२३२४) २२००७९	7515A
(8)	यचममुवि. विभागीय केंद्र नांदेड, स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ परिसर, नानक कमान, झरी	लातूर	वसंतराव नाईक अध्यापक महाविद्यालय, शिरूर ताजबंद, ता. अहमदपूर, जि. लातूर दु.नं. : (०२३८१) २२०२९०	8416A

रोड, विष्णुपुरी नांदेड - ४२१ ६०६ दु.क्र. (०२४६२)२२९९४०, २८३०३८	नांदेड	शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, नांदेड - ४३१ ६०१ दु.नं. : (०२४६२) २२९३२८	8502A
	परभणी	शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, जितूर रोड, परभणी दु.नं. : (०२४५२) २२४००१५	8702A
	हिंगोली	प्रियदर्शनी सेवा संस्थेचे डॉ. शंकरराव सानव शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय, कळमनुरी, जि. हिंगोली - ४३१७०२ दु.नं. : (०२४५५) २२००३७	8810A

टीप- विद्यापीठाने प्रवेश देतेवेळी दिलेले अभ्यासकेंद्र काही कारणांमुळे कार्यान्वित होऊ शकले नाही, तर पर्यायी व्यवस्था करण्यात येईल. त्या ठिकाणी संबंधित विद्यार्थ्यांनी शिक्षणक्रम पूर्ण करणे सर्व विद्यार्थ्यांना बंधनकारक राहिल याची नोंद घ्यावी.

(१९) विशेष नोंदी

बी.एड. शिक्षणक्रमास प्रवेश घेतल्यानंतर प्रवेशित विद्यार्थ्यांनी पुढील बाबी लक्षात ठेवाव्यात.

- (१९.१) प्रवेशार्थीने प्रवेशाच्या वेळी निवडलेल्या विषयात कोणत्याही परिस्थितीत बदल करण्यास मान्यता देण्यात येणार नाही. कोणी बदल केला व त्यामुळे निकालात चूक झाल्यास त्यास विद्यार्थी जबाबदार असेल.
- (१९.२) नावातील स्पेलिंग अथवा देवनागरी अक्षरातील चुका विद्यार्थ्याने स्वतः प्रवेशानंतर त्याला त्याची माहिती संपादन करण्यास मिळणाऱ्या वेळेत दुरुस्त करणे अनिवार्य असेल.
- (१९.३) जिल्हानिहाय आरक्षण व प्रवेश गुणवत्तायाद्या तयार होत असल्याने एकदा दिलेले अभ्यासकेंद्र बदलून दिले जाणार नाही. अध्यापकास संपूर्ण शिक्षणक्रम आपल्या नियोजित अभ्यासकेंद्रावरच पूर्ण करावा लागेल. केवळ बदली झाल्यास केंद्रबदल अर्ज करावा. तो अर्ज मूळ केंद्र व नवीन केंद्र यांच्या ना हरकत प्रमाणपत्रासह असावा. सोबत बदली आदेशाची प्रत जोडावी, अर्थात या परिस्थितीत संबंधित विद्यार्थ्याला दोन्ही अभ्यासकेंद्रावर संपूर्ण अभ्यासकेंद्र शुल्क भरणे अनिवार्य असेल बदली व्यतिरिक्त या संदर्भात येणा-या अर्जाची कोणत्याही प्रकारची दखल घेतली जाणार नाही.
- (१९.४) एकदा प्रवेश घेतल्यानंतर कोणत्याही परिस्थितीत प्रवेश रद्द करण्यात येणार नाही. तशा प्रकारच्या पत्रव्यवहाराची दखलही घेतली जाणार नाही. तथापि, एखाद्या विद्यार्थ्याचे नियोजित दोन वर्षांच्या कालावधीत दुःखद निधन झाले असेल तर त्याच्या वारसास रीतसर कागदपत्रांची पूर्तता केल्यानंतर (मृत्यू प्रमाणपत्र व शुल्क पावती) प्रशासकीय खर्च वजा करून ८० % शुल्क परत करण्यात येईल. विद्यापीठास पत्र पाठवताना विद्यार्थ्याने आपला शिक्षणक्रम, अभ्यासकेंद्र, कायम नोंदणी क्रमांक, तुकडी इ.चा उल्लेख करणे आवश्यक आहे. तसेच ते पत्र संबंधित विभागाला पाठवून प्रत माहितीस्तव संचालक, शिक्षणशास्त्र विद्याशाखा यांचे नावे पाठवावी.

(२०) संपर्कासाठी पत्ते -

आपल्याला आलेल्या अडचणी सोडविण्यासाठी संबंधित अधिकारी / विभागास संपर्क करणे आवश्यक असेल. यासाठी विद्यापीठाच्या <http://ycmou.digitaluniversity.ac> या वेबसाईटवर दिलेले मेल आयडी / दुरध्वनी क्रमांकांचा उपयोग करावा.

विद्यापीठातील अधिकारी विविध कामात कार्यरत असल्याने अथवा संपूर्ण महाराष्ट्रातून येणाऱ्या दुरध्वनीमुळे तुमचा फोन लागत नाही. अशावेळी मोबाईल मॅसेज, अथवा व्हॉट्सअपवर मॅसेज न टाकता, मेलद्वारे संपर्क साधावा. मेल आयडी विद्यापीठाच्या वेबसाईटवर देण्यात आले आहेत. विद्यापीठ संकेतस्थळ <http://ycmou.digitaluniversity.ac>